

ISSN 2707-3076 (Print)
ISSN 2709-8214 (Online)

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Науковий журнал Хортицької національної академії

Серія:
Педагогіка. Соціальна робота
Випуск 1(6)

Запоріжжя
2022

Науковий журнал Хортицької національної академії. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2022. Вип. 1(6).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 24104-13944Р
Офіційний сайт видання <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/njKhNA>

Журнал внесено до групи "Б" Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук і доктора філософії (кандидата наук) зі спеціальностей 011 Освітні, педагогічні науки, 015 Професійна освіта, 016 Спеціальна освіта, 231 Соціальна робота (Наказ МОН України № 1017 від 27.09.21).

Журнал включено до пошукової системи відкритої наукометричної бази даних Google Scholar, Index Copernicus International, бази даних ICI World of Journals (Index Copernicus International), пошукової системи Open Ukrainian Citation Index (OUCI), до реферативної бази даних «Україніка наукова» та Українського реферативного журналу «Джерело». Журнал розміщений у каталозі Наукової періодики України Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та користується сервісами бази даних CrossRef.

Головний редактор:

Нечипоренко Валентина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, ректор, Хортицька національна академія (Україна).

Заступник головного редактора:

Позднякова Олена Леонтіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, перший проректор, Хортицька національна академія (Україна).

Члени редакційної колегії:

Walery Okulicz-Kozaryn, dr. habil., PhD, MBA, Professor, Wrocław University of Environmental and Life Sciences (Poland).

Zenon Gajdzica, prof. dr hab., Ful Professor, professor, Uniwersytet Śląski w Katowicach (Poland).

Борисов Вячеслав Вікторович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дизайну, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна).

Вайнола Ренате Хейкіівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальної педагогіки, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (Україна)

Волошинов Сергій Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри інноваційних технологій та технічних засобів судноводіння, Херсонська державна морська академія (Україна).

Гевко Ігор Васильович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних технологій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Україна).

Журавльова Лариса Станіславівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи, Мелітопольський державний педагогічний імені Богдана Хмельницького (Україна).

Крашенінік Ірина Володимирівна, доктор філософії в галузі 01 Освіта/Педагогіка, асистент кафедри інформатики і кібернетики, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна).

Олексюк Наталія Степанівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти і менеджменту соціокультурної діяльності, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна).

Павленко Анатолій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Національної академії вищої освіти України, завідувач кафедри соціальної роботи, Хортицька національна академія (Україна).

Пахомова Наталія Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка (Україна).

Харківська Алла Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри математики та фізики, проректор з науково-педагогічної роботи, комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Україна).

Цибулько Людмила Григорівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» (Україна).

Відповідальний секретар:

Сташук Ольга Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, Хортицька національна академія (Україна)

Зовнішні рецензенти:

Чумакова Ксенія Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Хортицької національної академії (Україна).

Галієва Ольга Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та психології Хортицької національної академії (Україна).

Кудінова Маргарита Сергіївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та психології Хортицької національної академії (Україна).

Червоненко Катерина Сергіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної роботи Хортицької національної академії (Україна).

Мосаєв Юрій Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Хортицької національної академії (Україна).

*Схвалено рішенням Вченої ради Хортицької національної академії
Протокол № 8 від 29.06.2022*

ISSN 2707-3076 (Print)
ISSN 2709-8214 (Online)

Municipal Institution of Higher Education
«Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy»
of Zaporizhzhia Regional Council

Scientific Journal of Khortytsia National Academy

Series: Pedagogy. Social Work
Issue 1(6)

Zaporizhzhia
2022

Scientific Journal of Khortytsia National Academy. (Series: Pedagogy. Social Work) : scientific journal / [editorial board : V. Nechyporenko (chief editor) and others]. Zaporizhzhia : Publishing house of the Municipal Institution of Higher Education -Khortytsia National Educational and Rehabilitational Academy of Zaporizhzhia Regional Council, 2022. Iss. 1(6).

Certificate of state registration of the print media Series KB № 24104-13944P
Official website of the journal <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/njKhNA>

The journal is included in the List of scientific professional publications of Ukraine (category "B"), which can publish the results of theses for the degrees of Doctor of Science and Doctor of Philosophy (Candidate of Science) in the specialities 011 Educational, Pedagogical Sciences, 015 Professional Education, 016 Special Education, 231 Social work (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1017 dated 27.09.21).

The journal is included in the search engine of the open database Google Scholar, Index Copernicus International, search engine of the citation database Open Ukrainian Citation Index (OUCI), in the databases ICI World of Journals, "Ukrainika Naukova" and the Ukrainian journal of scientific abstracts "Dzherelo". The journal is placed in the Catalog of Scientific Periodicals of Ukraine of the Vernadsky National Library of Ukraine; it uses services of the database CrossRef.

Chief editor:

Valentyna Nechyporenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Rector of Khortytsia National Academy (Ukraine).

Deputy editor:

Olena Pozdniakova, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, First Pro-rector of Khortytsia National Academy (Ukraine).

Members of the editorial board:

Gajdzica Zenon, Full Professor, Professor, University of Silesia in Katowice (Poland).

Walery Okulicz-Kozaryn, Dr. habil., PhD, MBA, Professor, Wrocław University of Environmental and Life Sciences (Poland).

Viacheslav Borysov, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Teaching Methodologies, Khortytsia National Academy (Ukraine).

Renate Vainola, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Pedagogy, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

Serhii Voloshynov, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Innovative Technologies and Technical Means of Navigation, Kherson State Maritime Academy (Ukraine).

Ihor Hevko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Computer Technologies, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine).

Larysa Zhuravlova, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Assistant Professor at the Department of Preschool Education and Social work, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University (Ukraine).

Iryna Krasheninnik, Doctor of Philosophy in the field of knowledge 01 Education / Pedagogy, Assistant at the Department of Information Science and Cybernetics, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University (Ukraine).

Nataliia Oleksiuk, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Social Work, Special Education and Management of Socio-Cultural Activities, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraine).

Anatolii Pavlenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full Member of the National Academy of Higher Education Sciences of Ukraine, Head of the Department of Social Work, Khortytsia National Academy (Ukraine).

Nataliia Pakhomova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Special Education and Social Work, Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University (Ukraine).

Alla Kharkivska, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Pro-rector for Scientific and Pedagogical Work of the Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council (Ukraine).

Liudmyla Tsybulko, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the State Higher Educational Institution «Donbas State Pedagogical University» (Ukraine).

Executive secretary:

Olha Stashuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Assistant Professor at the Department of Social Work, Khortytsia National Academy (Ukraine)

External reviewers:

Ksenia Chumakova, Candidate of philological sciences, Assistant Professor of the Department of social and humanitarian disciplines, Khortytsia National Academy (Ukraine).

Olga Galieva, Candidate of Psychological Sciences, Assistant Professor at the Department of Special Education and Psychology, Khortytsia National Academy (Ukraine).

Marharyta Kudinova, Candidate of Psychological Sciences, Assistant Professor at the Department of Special Education and Psychology, Khortytsia National Academy (Ukraine).

Kateryna Chervonenko, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Social Work, Khortytsia National Academy (Ukraine).

Yuriy Mosaev, Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Work of Khortytsia National Training and Rehabilitation Academy, Zaporizhzhia Regional Council (Ukraine)

Approved by the Academic Council of the Khortytsia National Academy
Protocol № 8 of 29.06.2022.

The articles deal with the results of the latest theoretical and experimental research in the field of pedagogy and social work. Research covers the problems of general pedagogy and history of pedagogy, theories and methods of educational management, theories and methods of training, primary education, secondary education, vocational education, special education and social work.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Винарчик М. П. Роль інноваційних освітніх платформ у вивченні французької мови.....	7
--	---

РОЗДІЛ 2. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Іваницький О. І., Іваницька С. Г., Сузанська Н. С. Поєднання компетентнісного, контекстного та акмеологічного підходів до магістерської підготовки майбутніх педагогів закладів вищої освіти.....	15
Лаппо В. В. Гуманістичні засади формування духовних цінностей студентів в умовах закладу вищої освіти.....	24
Лебедик Л. В. Втілення ідей Антона Макаренка у підготовку магістрів соціальної роботи.....	35
Олексюк Н. С. Формування соціальної відповідальності у майбутніх фахівців соціальної сфери як актуальна проблема.....	46
Стрельников В. Ю. Розвиток екологічної компетентності фахівців соціальної роботи у закладах неперервної освіти.....	52
Червоненко К. С. Використання віртуальної дошки Padlet у процесі дистанційного навчання закладів вищої освіти.....	62
Шеремет М. К., Супрун Д. М. Тенденції розвитку вищої школи України: цінності освіти у світовому та національному вимірах.....	71

РОЗДІЛ 3. СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА

Валько Т. І. Напрямки формування уявлень про сім'ю у підлітків з інтелектуальними порушеннями... 79	79
Гура В. В., Воротинцева О. О. Проектування індивідуальної освітньої траєкторії студентів з функціональними освітніми труднощами спеціальності «музичне мистецтво» на матеріалах українського народнопісенного фольклору.....	87
Лупінович С. М., Лапшина І. С. Особливості дидактичного проектування електронних форм навчання в умовах інклюзивного освітнього процесу.....	95

РОЗДІЛ 4. СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Бачинська М. В. Організаційно-методичні особливості педагогічної та соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді під час воєнних дій в Україні.....	104
Бойко Г. В., Овчарова В. С., Буренков В. О. Вплив групових заходів із популяризації волонтерства на інформованість і вмотивованість шкільної та студентської молоді.....	113
Котелевець А. М. Дослідження напрямів волонтерської діяльності під час російсько-української війни.....	123
Петрочко Ж. В., Денисюк О. М. Навчання та підтримка біологічних сімей з дітьми: сучасний досвід Чеської Республіки та України.....	131
Соляник М. Г. Актуальний дискурс організації соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб.....	141
Файдюк О. В. Соціально-психологічна допомога жінкам, які зазнали насильства у воєнний час.....	149
Хижняк Л. М., Сичова В. В., Хижняк О. В. Уявлення про бездомних осіб як елемент комунікації з ними.....	156
Ящицак І. В. Діяльність студентської служби в університетах США як різновид соціальної підтримки студентів.....	170

CONTENTS

CHAPTER 1. GENERAL PEDAGOGY AND HISTORY OF PEDAGOGY

Mariya Vynarchyk The role of innovative educational platforms in the learning french language.....	7
---	---

CHAPETR 2. VOCATIONAL EDUCATION

Alexander Ivanitsky, Svitlana Ivanytska, Nadiia Suzanska Combination of competence, context and acmeological approaches to the master's training of future teachers of higher education institutions.....	15
Violetta Lappo Humanistic principles of forming spiritual values of students in higher education institutions.....	24
Lesia Lebedyk Implementation of Anton Makarenko's ideas in the training of masters of social work.....	35
Nataliia Oleksiuk Theoretical bases of forming social responsibility of future specialists in the social sphere.....	46
Viktor Strelnikov Development of ecological competence of social work specialists in continuing education institutions.....	52
Kateryna Chervonenko Using padlet virtual board in the process of distance learning in higher education institutions.....	62
Mariia Sheremet, Dariia Suprun Higher education development trends in ukraine: values of education in global and national dimensions.....	71

CHAPTER 3. SPECIAL EDUCATION

Tatiana Valko Formation of family perception in adolescents with intellectual disorders as a psychological and pedagogical problem.....	79
Victoriia Hura, Olena Vorotyntseva Design of individual educational trajectory of students with special educational needs of the specialty «music art» on the material of ukrainian folklore.....	87
Svitlana Lupinovych, Iryna Lapshyna Features of didactic design of electronic forms of education in inclusive educational institutions.....	95

CHAPTER 4. SOCIAL WORK

Maryna Bachynska Organizational and methodological peculiarities of pedagogical and social-psychological rehabilitation of children and youth during the military events in Ukraine.....	104
Hanna Boiko, Valeriia Ovcharova, Vladyslav Burenkov The effect of group events promoting volunteering on the awareness and motivation of school and higher education students.....	113
Kotelevets Anastasiia Research of volunteer activities during the Russian-Ukrainian war.....	123
Zhanna Petrochko, Olena Denysiuk Education and support for biological families with children: modern experience of the Czech republic and Ukraine.....	131
Maryna Solianyk Social support for internally displaced families.....	141
Olena Faidiuk Social and psychological assistance to women who survived violence in war.....	149
Larysa Khyzhniak, Viktoriia Sychova, Oleksandr Khyzhniak The image of the homeless as an element of communication with them.....	156
Iryna Iashchyshchak Technologies of social support for students in us universities.....	170

DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2022-6-8>
УДК 37.018.43:004:378

Катерина Сергіївна Червоненко
ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-6749-2167>
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна
kschervonenko@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ДОШКИ PADLET У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Науково-методична стаття присвячена проблемі організації освітнього процесу у дистанційному форматі у закладах вищої освіти. Особливу увагу приділено питанню організації дистанційної освіти з використанням різноманітних веб-ресурсів, зокрема, віртуальної дошки Padlet як дієвого інтерактивного інструменту для зберігання навчального контенту, організації активної взаємодії студентів та викладачів під час синхронного та асинхронного навчання, з можливістю завантажувати різні типи файлів, самостійно контролювати дизайн та зміст, обирати макет, змінювати налаштування конфіденційності тощо. Схарактеризовано її функції (візуальну, інформативну, інтерактивну), переваги та можливості в реалізації освітнього процесу. Репрезентовано досвід використання Padlet у процесі дистанційного навчання майбутніх соціальних працівників на прикладі дисципліни «Соціальна профілактика».

Ключові слова: освітній процес, вищі заклади освіти, дистанційне навчання, веб-ресурси, віртуальна дошка Padlet.

Вступ. Одним із важливих напрямів модернізації освітнього простору України виступає його інформатизація, спрямована на впровадження в освітній процес сучасних інформаційних технологій. Інтенсифікації цього явища сприяли тривалі карантинні обмеження та військові дії на території України, що актуалізували пошук нових шляхів надання освітніх послуг та кардинально змінили підхід до організації освітнього процесу у навчальних закладах усіх рівнів, зокрема вищої освіти. Перед освітянською спільнотою постала необхідність пошуку ефективних засобів навчання у дистанційному форматі, особливістю якого визначено самоорганізацію та самоконтроль кожного здобувача освіти. Сучасна дистанційна освіта є розгалуженою системою передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, що сприяє отриманню здобувачами необхідної інформації та її використання у своїй діяльності (Кива, Пилипенко, Сипченко, 2017), яка

«поступово стає системою підготовки фахівця XXI століття» (Гевко, 2020, с. 117). Дистанційний формат організації навчання має забезпечувати передачу навчальної інформації, ефективну взаємодію суб'єктів освітньої діяльності та можливості для самостійної роботи у зручний час. Ефективність дистанційного навчання залежить від багатьох організаційно-методичних, програмних та технічних інструментів: вибору апаратних засобів, необхідних для розроблення та використання веб-ресурсів; інформаційно-комунікаційного забезпечення з високою пропускну здатністю каналів доступу до веб-сервісів; загального та спеціального програмного забезпечення, заснованого на програмних продуктах з відкритими кодами; веб-ресурсів навчального контенту тощо (Положення про дистанційне навчання, 2013). Одним з ефективних мультимедійних ресурсів організованого дистанційного навчання у закладах вищої освіти виступає інтерактивна платформа

Padlet (padlet.com) – віртуальна дошка, яка використовується для спільного навчання, дозволяє викладачам і студентам працювати з візуальним навчальним контентом та ефективно налагоджувати комунікацію.

Питання організації дистанційної освіти з використанням різноманітних веб-ресурсів, зокрема віртуальної дошки Padlet, неодноразово ставали предметом дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Розглянуті нами у проблемному полі дослідження А. Rashid, M. Yunus, W. Wahi (2019)] та Q. Zhi, M. Su (2015) доводять ефективність використання дошки Padlet для залучення студентів до спільної роботи під час освітнього процесу. О. Кохановська та О. Пінтійська (2019) розглядають дошку Padlet як інструмент візуалізації навчального матеріалу та організації співпраці між учасниками освітнього процесу; С. Fisher (2017) – як технологію залучення студентів у процесі онлайн- та офлайн-навчання. D. Dewitt, N. Alias, S. Siraj (2015) описують позитивний досвід використання дошки Padlet як інструменту співпраці для проведення інтерактивних дебатів зі студентами. Л. Лисак й В. Григор'єва (2021) вказують шляхи використання віртуальної дошки у процесі викладання гуманітарних дисциплін у ЗВО. Н. Качанюк (2014) зосереджує увагу на можливостях віртуальної стіни Padlet щодо урізноманітнення практичних занять у вищій школі. L. Gill-Simmen (2021) доводить, що за використання ресурсу Padlet в освітньому процесі закладу вищої освіти сприяє покращенню мотивації, активності та когнітивної взаємодії студентів. Дослідження Н. Хміль та О. Кисельової (2015) присвячені висвітленню досвіду навчання майбутніх педагогів розробляти та використовувати віртуальні інтерактивні дошки в освітньому процесі. I. Beltrán-Martín (2019) у своєму дослідженні наголошує на важливості використання дошки Padlet у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів з метою організації спільного навчання, спрямованого на активну співпрацю, гнучкість та підвищення рівня професійних компетентностей. Проте, незважаючи на велику кількість наукових праць,

присвячених позитивним результатам використання дошки Padlet в освітньому середовищі, існує потреба у подальшому розгляді можливостей ефективного використання цього ресурсу у процесі дистанційного навчання закладів вищої освіти.

Мета статті – розглянути переваги та можливості віртуальної дошки Padlet в освітньому процесі закладів вищої освіти; репрезентувати досвід використання Padlet у процесі дистанційного навчання майбутніх соціальних працівників на прикладі дисципліни «Соціальна профілактика».

Методи дослідження: аналіз та систематизація досліджень щодо способів використання віртуальної дошки Padlet в освітньому процесі; узагальнення результатів; апробація можливостей використання дошки Padlet в дистанційному освітньому процесі організованому на освітній платформі Moodle на прикладі вивчення дисципліни «Соціальна профілактика».

Виклад основного матеріалу статті. Дистанційне навчання являє собою «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених суб'єктів освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» (Положення про дистанційне навчання, 2013). Організація дистанційного навчання передбачає відповідне технічне забезпечення (комп'ютер, планшет, ноутбук, смартфон), доступ усіх його суб'єктів до мережі інтернет з високою швидкістю, а також їх здатність та готовність до безпосередньої реалізації інформаційних технологій, які б забезпечували прогностичну діяльність, вибір методів, форм та засобів, визначення стратегії, правил, способів інтерактивної взаємодії та зворотного зв'язку (Удовиченко, 2021, с. 25).

Традиційно виділено два способи організації дистанційного навчання – синхронний та асинхронний. Синхронний – передбачає безпосередню освітню комунікацію викладача зі

студентською аудиторією у реальному часі, налагоджену завдяки засобам відеоконференції (TrueConf, Google Meet, Zoom, Skype, Telegram, Microsoft Teams та ін.), які дозволяють бачити та чути всіх її учасників, вести конструктивний діалог, дискутувати тощо. Асинхронний спосіб являє собою відтерміновану взаємодію учасників освітнього процесу, пов'язану з самостійним виконанням студентами різноманітних завдань на відповідній освітній платформі або у віртуальних класах (Moodle, MoodleCloud, ATutor, Edmodo, EDX, ClassDoJo, Claroline, Human та ін.) під постійним супроводом викладача. Більшість веб-ресурсів для асинхронного дистанційного навчання мають широкий спектр можливостей, які дозволяють зараховувати учасників з відповідним до ролі кожного функціоналом, розміщувати різноманітний навчальний контент (лекції, посібники, підручники, презентації тощо), створювати різнорівневі завдання, встановлюючи формати оцінювання з конкретними умовами й термінами виконання, розробляти тести для контролю знань студентів, писати коментарі до виконаних завдань тощо. Кожен із визначених способів доповнює та урізноманітнює дистанційне навчання, а його результативність буде залежати від правильно обраних інформаційних веб-ресурсів та вдалого їх використання.

Сьогодні однією з найпопулярніших освітніх платформ для дистанційного навчання у закладах вищої освіти виступає Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище), яка являє собою «безкоштовну відкриту систему управління дистанційним навчанням» з наступними перевагами:

- широкий набір інструментів для взаємодії учасників освітнього процесу;
- можливість представлення навчального матеріалу в різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, посилання на веб-сторінку);
- різноманітність видів тестувань;
- можливість працювати з файлами різного формату;
- широкий спектр аналізу моніторингу освітньої діяльності (Удовиченко, 2021; Кухаренко, Бондаренко, 2020).

На платформі Moodle викладачі мають можливість створити дистанційний курс, зареєструвати студентів, розмістити навчальний контент дисципліни, що є доступним у будь-який час (силабус, лекції, методичні рекомендації до виконання самостійної роботи, методичні матеріали до практичних занять, тематичні презентації, завдання, тести, опитувальники тощо), та надати посилання на відеоконференцію для синхронної взаємодії, організованої за попередньою домовленістю, наприклад, за допомогою застосунку Zoom. Ми впевнені, що тільки поєднання синхронних та асинхронних форм дистанційного навчання роблять його цікавим, неординарним й ефективним для досягнення освітніх цілей.

Урізноманітнити та підвищити ефективність дистанційного навчання можливо шляхом використання різноманітних віртуальних дошок (інтерактивних дошок, онлайн-дошок), а саме: AWWApp, Glogste, Miro, Dabbleboard WikiWall, Twiddla, Scribblar, Padlet, IDroo, Conceptboard, Limnu тощо, основним призначенням яких виступає візуалізація інформації, організація активної взаємодії, спільної роботи й спілкування студентів та викладачів в освітньому процесі. Віртуальну дошку можна використовувати як у процесі синхронного (онлайн-заняття у формі відеоконференції з можливостями демонстрації екрану), так і асинхронного (розміщення тематичної інформації на освітній платформі з доступом у зручний час) режиму взаємодії суб'єктів освітньої діяльності. Перший спосіб забезпечує інтерактивний супровід навчальних занять. Його найчастіше використовують для трансляції у реальному часі різних навчальних матеріалів, що супроводжуються поясненнями та демонстрацією завчасно підготовлених презентацій, відеороликів, зображень тощо, а також для отримання зворотного зв'язку. Другий спосіб дозволяє зберігати на дошках різні тематичні кейси та користуватися ними для актуалізації знань, виконання самостійної роботи та презентації власних здобутків у зручний час.

Серед представлених сервісів одним з найдоступніших та найпростіших виступає віртуальна дошка Padlet – дієвий інтерактивний

інструмент для зберігання навчального контенту, організації активної взаємодії студентів та викладачів під час синхронного та асинхронного навчання у закладах вищої освіти, з можливістю завантажувати різні типи файлів, самостійно контролювати дизайн та зміст, обирати макет, змінювати налаштування конфіденційності тощо.

Основними функціями віртуальної дошки Н. Лебідь та Ю. Бреус (2021) визначають: *візуальну*, яка полягає у візуалізації навчального контенту; *інформативну*, що представляє дошку як безпосереднє джерело знань, носія навчальної інформації у різних формах; *інтерактивну*, яка «дозволяє працювати в режимі реального часу декільком учасникам, забезпечує взаємодію викладача з учасниками групи та дозволяє здійснювати оперативний зворотній зв'язок» (Лебідь, Бреус, 2021, с. 21).

Переваги віртуальної дошки Padlet у реалізації освітнього процесу неодноразово зазначалися та доповнювалися: доступність та безкоштовність веб-ресурсу; легке інтуїтивне використання; мультимедійність; можливість одночасної роботи декількох учасників; можливість налаштувати приватність; мобільність; креативний та привабливий інтерфейс; узгодженість з іншими веб-сервісами (Качанюк, 2014, с.106); можливість працювати в синхронному та асинхронному режимі; можливість збереження віртуальної дошки у форматі JPEG та PDF (Лебідь, Бреус, 2021, с. 21); можливість виконувати роботу на смартфонах систем Android та iOS; можливість регулярного зворотного зв'язку, корекції та редагування; легкий доступ за посиланням; можливість розміщувати дошку на інших інформаційних ресурсах (Пінтійська, 2019, с. 121); забезпечення ведення блогів та створення соціальних закладок для Twitter, Facebook, Slack (Gill-Simmen, 2021).

Розглядаючи способи використання віртуальної дошки І. Смирнова (2018) зазначає, що її можна застосовувати, як: середовище зберігання матеріалів для повторення вивченого на попередньому занятті, спільного конспектування, самостійної роботи, спільного збору та розміщення додаткових матеріалів з

теми, швидкого додавання підписів до зображень, отримання зворотного зв'язку; платформу для планування, звітності, проведення опитувань, прогнозування розвитку ситуацій, організації віртуальної екскурсії; засіб презентації напрацювань, галереї QR-кодів; інструмент для проведення занять й зберігання документів; віртуальну класну кімнату, дошку оголошень тощо (Смирнова, 2018, с. 5).

Важливо відмітити, що для використання віртуальної дошки Padlet на занятті викладачу важливо попередньо зареєструватися, обрати та створити дошку відповідного типу («стіна», «стрічка», «карта», «полотно», «колонки»), оформити та наповнити її змістом, організувати сумісний доступ до неї обраних користувачів. Викладач на своїй дошці повністю може контролювати дії студентів: дозволяти лише переглядати контент, надавати дозволи на спільне редагування та коментування обраним користувачам, попередньо модерувати публікації, дозволяти одночасно працювати на одній дошці тощо (Deni, Zainal, 2018).

Пропонуємо детально розглянути можливості використання дошки Padlet у дистанційному освітньому процесі організованому на освітній платформі Moodle на прикладі вивчення дисципліни «Соціальна профілактика» студентами 2 курсу спеціальності 231 Соціальна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Для першої онлайн-зустрічі зі студентами важливо підготувати віртуальну дошку, яка містить загальну інформацію про дисципліну: предмет вивчення, міждисциплінарні зв'язки, заплановані результати навчання (мету, завдання, компетентності, програмні результати навчання, soft-skills), програму та структуру дисципліни, теми практичних занять, методи навчання, методи контролю, схему нарахування балів, перелік питань до іспиту.

Також на першій відеоконференції студентів необхідно обов'язково ознайомити із завданнями для самостійної роботи та списком рекомендованої літератури. Бажано підготувати окремі дошки та надати постійний доступ користувачам.

Padlet зі списком рекомендованої літератури може містити не лише перелік тематичних джерел, а й активні посилання на нормативно-правові документи, навчально-методичні (підручники, посібники) та наукові (монографії, дисертації, статті) джерела, розміщені у вільному доступі мережі інтернет. Також зручним інструментом опанування дисципліною для здобувачів освіти стануть безпосередньо завантажені на дошку презентації та літературні джерела у форматі PDF, які вже готові для ознайомлення та, за потреби, завантаження.

Після ознайомлення здобувачів освіти з інформацією про дисципліну, її основними завданнями, доступними літературними джерелами, необхідно обов'язково приділити увагу навчанню студентів використовувати можливості віртуальної дошки у навчальній діяльності: створювати дошку, обирати її тип, наповнювати змістом, коментувати, оцінювати, додавати посилання, презентації, фото, відео, налаштовувати доступ користувачів тощо.

У процесі організації цієї діяльності пропонуємо скористатися досвідом Н. Хміль та О. Кисельової (2015) щодо формування навичок використання інтерактивних дошок в освітньому процесі, представленим у наступних положеннях: по-перше, ознайомлення студентів з дефініцією «віртуальна дошка» та її можливостями (перегляд відео з сервісу YouTube – <https://www.youtube.com/watch?v=jOKdmCj8wY0&t=127s>); по-друге, демонстрація зразків задалегідь створених дошок; по-третє, ознайомлення з інтерфейсом обраної дошки: реєстрація на сервісі, оформлення, створення, редагування та видалення постів, налаштування доступу користувачів до дошки, спільне наповнення дошки матеріалами професійного спрямування; по-четверте, виконання студентами тренувального самостійного завдання (Хміль, Кисельова, 2015, с. 98), яким було передбачено створення «стіни», зміну її назви, фонового зображення, надання унікальної веб-адреси, зміну відображення нотатків із посиланням, зображенням, аудіо- чи відеоконтенту.

Після опанування студентами технікою роботи з віртуальною дошкою, викладачем анонсувалося індивідуальне творче завдання, спрямоване на розробку власної профілактичної програми, засобом візуалізації якої визначено Padlet. Студентам пропонувалося протягом восьми тижнів розробити власну дошку та представити на ній свою розробку за конкретною темою: «Профілактика соціального сирітства», «Профілактика незайнятості молодих спеціалістів», «Профілактика вживання алкоголю учнівською молоддю», «Профілактика вживання наркотичних речовин в молодіжному середовищі»; «Профілактика інтернет-залежності у дітей та підлітків» тощо. Обов'язковими компонентами програми виступали актуальність, мета, завдання, учасники, етапи впровадження, форми та методи роботи, очікуваний результат, необхідний інструментарій, опис причин та форм прояву негативного явища та перелік заходів первинної, вторинної й третинної профілактики з означеною метою та коротким змістом, а також списком рекомендованої літератури. Студентам пропонувалося обов'язково поділитися посиланням на свою дошку з викладачем та однокласниками, які повинні були залишити коментар та надати відгук на роботу. Працювати на дошці студенти повинні були кожного тижня, враховуючи матеріали надані на лекційних та практичних заняттях. Така робота сприяла актуалізації та акумуляції знань й вмінь майбутніх фахівців щодо реалізації профілактичної діяльності, а також покращенню взаємодії, обміну думками та співпраці.

Padlet було успішно використано для організації групової роботи на всіх практичних заняттях, під час яких студенти:

- розробляли плани профілактичних лекцій, конспектів занять, каталог кінофільмів (художніх та документальних), паспорт волонтерського проєкту, спрямованого на профілактику негативних явищ;

- визначали переваги та недоліки методів профілактики;

- розробляли план профілактичної роботи соціального педагога на рік у закладі середньої освіти;

– знайомитися з програмами факультативних курсів профілактичної спрямованості для учнів середніх закладів освіти, визначали їх переваги та недоліки; пропонували власний факультативний курс, спрямований на профілактику негативних явищ в учнівському середовищі з коротким обґрунтуванням його доцільності;

– розміщували матеріали для розробки інформаційних буклетів;

– розробляли пам'ятку для соціального педагога щодо попередження правопорушень неповнолітніх;

– розробляли анкети для вивчення стану вживання учнівською молоддю наркотичних речовин, алкоголю тощо.

Padlet виступає ефективним інструментом підтримки студентів під час лекцій, на якій за допомогою дошки можна швидко організувати мозковий штурм та розмістити ідеї, думки, пропозиції, питання для подальшого обговорення та роботи. Наприклад, під час вивчення дисципліни «Соціальна профілактика» було використано Padlet для візуалізації ідей студентів щодо можливих профілактичних заходів в закладах середньої освіти, які вони вносили на дошку протягом лекційного заняття для обговорення та аналізу по завершенню заняття.

Ґрунтуючись на досвіді D. Dewitt, N. Alias, S. Siraj (2015) було запропоновано використати Padlet для проведення інтерактивних дебатів зі студентами. Наприклад, під час обговорення й визначення переваг та недоліків стратегій соціальної профілактики: попередження та подолання й нормалізації. Для такої віддаленої взаємодії студентам пропонувалося створювати відповідні нотатки на дошці, залишати коментарі

та оцінки суджень своїх опонентів. Така діяльність дозволила розвивати критичне мислення, вміння віддалено комунікувати через дописи й оцінки інших, формувати вміння ведення переговорів тощо.

Padlet була визнана зручним навчальним інструментом для студентів, які навчаються за індивідуальним графіком і не завжди могли відвідувати онлайн-заняття. Віртуальна дошка стала не лише веб-сховищем навчальних матеріалів, підготовлених викладачем, але й дозволяла зберігати результати спільної діяльності самих студентів, до яких можна звернутися у будь-який час за відповідним посиланням всім здобувачам освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, віртуальна дошка Padlet є цінним інтерактивним інструментом синхронного та асинхронного дистанційного навчання у закладах вищої освіти, спрямованим на організацію активної взаємодії студентів та викладачів в освітньому процесі, результати якої зберігаються у хмарному середовищі і можуть бути доступними у зручний час за відповідним посиланням. Padlet дозволяє підвищити мобільність навчального процесу, посилити інтерактивну взаємодію між студентами й зворотній зв'язок, заохотити їх до творчої співпраці, сприяє розвитку проектної, регулятивної та ІКТ-компетентності, вміння планувати й аналізувати свою діяльність, віддалено комунікувати та знаходити спільні рішення.

Перспективу подальших наукових досліджень вбачаємо в урізноманітненні дистанційного навчання у закладах вищої освіти засобами інформаційних технологій.

Література

Гевко І. В. Застосування цифрових інформаційних ресурсів в дистанційному навчанні. *Науковий журнал Хортицької національної академії. Scientific Journal of Khortytsia National Academy. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) : наук. журн. / [редкол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2020. Вип. 1(2). С. 111–119. DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2020-2-11>*

Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності: методичні рекомендації / за ред. І. В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 198 с.

- Качанюк Н. В. Використання віртуальної стіни Padlet на практичному занятті у вищій школі. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 3. С. 102–112.
- Кива Л., Пилипенко В., Сипченко О. Особливості впровадження дистанційного навчання у ВНЗ. *Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць*. № 4 (84). Слов'янськ: ДДПУ, 2017. С. 45–57.
- Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В. М. Кухаренка, В. В. Бондаренка Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.
- Лебідь Н., Бреус Ю. Онлайн-заняття для молоді: від старту до фінішу. Дніпро, 2021. 63 с.
- Лисак Л. К., Григор'єва В. А. Використання віртуальної дошки Padlet у процесі викладання гуманітарних дисциплін у ЗВО. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. В. 83. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 107–112.
- Онлайн-дошка в освітньому процесі. Методичні рекомендації / Укладач: І. О. Смирнова. Суми. 2018. 30 с.
- Пінтійська О. Використання онлайн-дошки Padlet в навчальному процесі. *Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації*. 2019. В. 2. С. 119–126.
- Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
- Хміль Н., Кисельова О. Формування у майбутніх учителів навичок використання інтерактивних дошок в освітньому процесі. *Наукові записки*. В.7. Серія: *Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. Ч. 2. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. С. 95–100.
- Beltrán-Martín I. Using Padlet for collaborative learning. En HEAD'19. *5th International Conference on Higher Education Advances*. Editorial Universitat Politècnica de València. 2019. P. 201–211. DOI : doi.org/10.4995/HEAD19.2019.918
- Deni A. R. M., Zainal, Z. I. Padlet as an educational tool: pedagogical considerations and lessons learnt. *Proceedings of the 10th International Conference on Education Technology and Computers*, 2018. P. 156–162. DOI : doi.org/10.1145/3290511.3290512
- DeWitt D., Alias N., Siraj S. Collaborative learning: Interactive debates using padlet in a higher education institution. *International Educational Technology Conference (IETC 2015)*, 27–29 May 2015, Istanbul, Turkey. URL : https://www.researchgate.net/publication/297766660_Collaborative_learning_Interactive_debates_using_Padlet_in_a_higher_education_institution
- Fisher C. D. Padlet: an online tool for learner engagement and collaboration. *Academy of Management Learning and Education*, 16(1), 2017. P. 163–165. DOI : <https://doi.org/10.5465/amle.2017.0055>
- Gill-Simmen L. Using Padlet in instructional design to promote cognitive engagement: a case study of undergraduate marketing students. *Journal of Learning Development in Higher Education*, (20). 2021. doi: 10.47408/jldhe.vi20.575.
- Rashid A. A., Yunus M. M., Wahi W. Using Padlet for collaborative writing among ESL learners, *Creative Education*, vol. 10, № 03, 2019. P. 610–620. DOI : <https://doi.org/10.4236/ce.2019.103044>
- Zhi Q., Su M. Enhance collaborative learning by visualizing process of knowledge building with Padlet. *International Conference of Educational Innovation through Technology (EITT)*, Institute of Electrical and Electronics engineers (IEEE), Wuhan, China. 2015. P. 221–225. DOI : <https://doi.org/10.1109/EITT.2015.54>

References

- Beltrán-Martín, I. (2019). Using Padlet for collaborative learning. En HEAD'19. *5th International Conference on Higher Education Advances. Editorial Universitat Politècnica de València*. 201–211. <https://doi.org/10.4995/HEAD19.2019.918> (eng).
- Deni, A. R. M. & Zainal, Z. I. (2018). Padlet as an educational tool: pedagogical considerations and lessons learnt. *Proceedings of the 10th International Conference on Education Technology and Computers*, 156–162 <https://doi.org/10.1145/3290511.3290512> (eng).
- DeWitt D., Alias N. & Siraj S. (2015). Collaborative learning: Interactive debates using padlet in a higher education institution. *International Educational Technology Conference (IETC 2015)*, 27–29 May 2015, Istanbul, Turkey. https://www.researchgate.net/publication/297766660_Collaborative_learning_Interactive_debates_using_Padlet_in_a_higher_education_institution (Access.: 05.2022) (eng).
- Fisher, C. D. (2017). Padlet: an online tool for learner engagement and collaboration. *Academy of Management Learning and Education*, 16(1), 163–165. <https://doi.org/10.5465/amle.2017.0055> (eng).
- Gill-Simmen, L. (2021). Using Padlet in instructional design to promote cognitive engagement: a case study of undergraduate marketing students. *Journal of Learning Development in Higher Education*, (20). <https://doi.org/10.47408/jldhe.vi20.575>. (eng).
- Hevko, I. V. (2020). Application of digital information resources in distance learning. *Scientific Journal of Khortytsia National Academy. (Series: Pedagogy. Social Work)* : scientific journal / [editorial board : V. Nechyporenko (chief editor) and others] : Publishing house of the Municipal Institution of Higher Education Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy of Zaporizhzhia Regional Council, Iss. 1(2). 111–119 <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2020-2-11> (ukr).
- Kachaniuk, N. V. (2014). Using the "virtual wall padlet" on practical lesson in higher educational establishment. *Educational discourse*. № 3.102–112 (ukr).
- Khmil, N. & Kyselova, O. (2015). Formation in future teachers of skills of creating virtual interactive whiteboards in education. *Scientific Notes*. Iss.7. Series: Problems of the methodology of physical, mathematical and technological education. Part 2. : Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University, 95–100 (ukr).
- Kukhareno, V. M. & Bondarenko, V. V. (ed.) (2020). Emergency distance learning in Ukraine: monograph : «Miska drukarnia» Publishing (ukr).
- Kyva, L., Pylypenko, V. & Sypchenko O. (2017). Features of the implementing distance learning at higher education institutions. *Humanization of the educational process: collection of scientific works*. № 4 (84) : DSPU. 45–57 (ukr).
- Lebid, N. & Breus, Yu. (2021). Online lessons for youth: from start to finish : Dnipro (ukr).
- Lysak, L. K. & Hryhorieva, V. A. (2021). Using the Padlet virtual bulletin board when teaching humanities in higher education institutions. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects. Collection of scientific works / Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Dragomanov University*. Iss. 83 : «Helvetyka» Publishsing House. 107–112 (ukr).
- On the approval of the Regulation on Distance Learning: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 25.04.2013 № 466. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (Assecc.: 05/2022) (ukr).
- Pintiiska, O. (2019). Using Padlet online board in the educational process. *Education, Economics of Management: Current State and Innovations*. Iss. 2. 119–126. (ukr).
- Rashid, A. A., Yunus, M. M. & Wahi, W. (2019). Using Padlet for collaborative writing among ESL learners, *Creative Education*, vol. 10, № 03, 610–620 <https://doi.org/10.4236/ce.2019.103044> (eng).

- Smyrnova, I. O. (Ed.) (2018). Online board in the educational process. Methodological recommendations. Sumy. (ukr).
- Udovychenko, I. V. (Ed.) (2021). Distance format of interaction of subjects of educational activity: methodological recommendations. Sumy: Sumy Regional Institute of Postgraduate Education. (ukr).
- Zhi, Q. & Su, M. (2015). Enhance collaborative learning by visualizing process of knowledge building with Padlet. *International Conference of Educational Innovation through Technology (EITT)*, Institute of Electrical and Electronics engineers (IEEE), Wuhan, China, 221–225. <https://doi.org/10.1109/EITT.2015.54> (eng).

USING PADLET VIRTUAL BOARD IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Kateryna Chervonenko, Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department of Social Work, Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy» of Zaporizhzhia Regional Council, Zaporizhzhia, Ukraine, e-mail: kschervonenko@ukr.net

The article deals with the issue of organizing educational process in a distance format in institutions of higher education in a way that ensures the transfer of educational information, effective interaction of students and opportunities for independent work at a convenient time. The following two ways of organizing distance learning are highlighted and described: synchronous and asynchronous. Special attention is paid to the problem of organizing distance learning using various web resources, particularly Padlet virtual board as an effective interactive tool for storing educational content and organizing active interaction between students and teachers during synchronous and asynchronous learning, with the ability to download various types of files, independently control its design and content, choose the layout, change privacy settings, etc. The following advantages of Padlet virtual whiteboard are defined and explained: availability and free access to the web resource; multimedia capabilities; possibility to adjust privacy; mobility; ability to work in synchronous and asynchronous modes; possibility of regular feedback, correction and editing; easy access etc. Its functions (visual, informative, interactive) and opportunities during the implementation in the educational process are characterized. The experience of using Padlet in the process of distance learning of future social workers is represented using the example of the subject "Social Prevention". The author highlights peculiarities of preparing virtual boards with general information about the subject, tasks for independent work, a list of references and recommended literature, an individual creative task, as well as using the virtual board for organizing group work in all lectures and practical classes. The following algorithm for teaching students to use the possibilities of a virtual board in educational activities is presented: creating a board, choosing its type, filling it with content, commenting, evaluating, adding links, presentations, photos and videos, configuring user access, etc. It is determined that Padlet became not only a web repository of educational materials prepared by the teacher, but also allowed to save the results of joint activities of students themselves, which can be accessed at any time by all students using the appropriate link.

Key words: educational process, higher education institutions, distance learning, web resources, Padlet virtual board.

*Стаття надійшла до редакції / Received 30.05.2022
Прийнята до друку / Accepted 15.06.2022
Унікальність тексту 98 % (Unicheck ID1012311633)
© Червоненко Катерина Сергіївна, 2022.*